

HZN e

Broj 5/2019
Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

glasilo

ISO norme podupiru zdravlje za sve

Roboti u borbi s požarom

Sveučilište koje podučava norme

HZN

Članovi
HZN-a

Nova CENELEC-ova norma: pomoć u utvrđivanju potrošnje struje kod računalnih monitora

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa
stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 11. 2019.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802 Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 6095 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Igor Božičević, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gačeša-Morić, Boro Jandrijević, Vladimir Jaram, Igor Božičević
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Izlazi:	mjesečno
Uređenje	2019-05-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila, možete u našim stalnim prilogima pročitati o zbivanjima u HZN-u te regionalnim i međunarodnim normizacijskim organizacijama. U vijestima iz HZN-a, nalazi se naš stalni prilog o članovima HZN-a.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija, u ovome broju objavljujemo iz IEC-a prilog o ostvarivanju ciljeva održivog razvoja normizacijom. Tu su još i prilozi o robotima u borbi s požarom te o sveučilištu koje podučava norme.

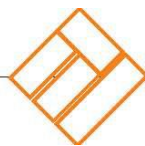
Iz ISO-a predstavljamo izdanje ISOfocusa koje proučava teme zdravstvene skrbi te priloge „ISO norme podupiru zdravlje za sve“ i „Kvaliteta nacionalnih knjižnica u novoj ISO normi“.

U novostima iz CEN/CENELEC-a, donosimo najavu 15. godišnje skupštine CEN-a i CENELEC-a koja se ove godine održava u Bukureštu. Tu su također informacije o novoj CEN-ovoj normi EN 16860:2019 koja treba željeznički teretni prijevoz učiniti sigurnijim te CENELEC-ovoj normi koja treba pomoći u utvrđivanju potrošnje struje kod računalnih monitora.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 5/2019

Proslov	2
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN-a	4
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
IEC	
• Ostvarivanje ciljeva održivog razvoja normizacijom	5
• Roboti u borbi s požarom	7
• Sveučilište koje podučava norme	9
ISO	
• Želite napredak u zdravstvenoj skrbi?	11
• ISO norme podupiru zdravlje za sve	12
• Kvaliteta nacionalnih knjižnica u novoj ISO normi	13
CEN i CENELEC	
• 15. godišnja skupština CEN-a i CENELEC-a	14
• Nova CEN-ova norma - EN 16860:2019 čini željeznički teretni prijevoz sigurnijim	15
• Nova CENCLC-ova norma: pomoć u utvrđivanju potrošnje struje kod računalnih monitora	16

Naslovnica: *Priopćenja iz regionalnih i međunarodnih normizacijskih organizacija*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A51)

ISSN 1847-4217

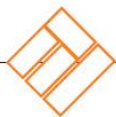

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do 26. svibnja 2019. godine.

Tablica *Članovi Hrvatskog zavoda za norme* identična je tablici objavljenoj u HZN e-glasilima br. 2/2019, 3/2019 i 4/2019 jer do 26. svibnja 2019. godine nije bilo promjena.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2018-12-11	2018-12-20
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	8	8
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	8	8
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	162	161
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	21	21
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	5	5
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	9	10
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	20	20
Fizičke osobe – pojedinci	25	22
Obrt – fizičke osobe	2	2
Tijela državne uprave	51	51
Ukupno redovnih članova	297	294
Ukupno članova HZN-a	305	302

Ostvarivanje ciljeva održivog razvoja normizacijom

Program Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030. godine (2030 Agenda) poziv je na djelovanje kako bi svijet postao sigurniji, mirniji i sretniji za sve.

Piše: Antoinette Price

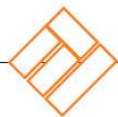
Kako bi se to ostvarilo, države članice Ujedinjenih naroda usvojile su 2015. godine 17 ciljeva održivog razvoja (SDG).

Digitalizacija učenja i podučavanja mijenja obrazovanje

Ciljevi održivog razvoja, koji se nadovezuju na Milenijske ciljeve razvoja (MDG), bit će nit vodilja za odluke širokog dosega jer su usmjereni na iskorjenjivanje siromaštva i gladi, poboljšanje zdravstvene skrbi i stvaranje čistijeg, zdravijeg planeta. Bit će usmjereni i na izgradnju održivih gradova i zajednica, kvalitetnije obrazovanje, jednakost spolova, dostojanstven rad i gospodarski rast, a također i na otpornu infrastrukturu i održivu industrijalizaciju.

UN priznaje da je njegova vizija radikalna i ambiciozna te naglašava potrebu da u tom procesu sudjeluju svi dionici – vlade (nacionalne i lokalne), vladina tijela, međunarodne organizacije, industrija, gospodarski subjekti i civilno društvo.

Aktivnosti normizacijskih organizacija već igraju značajnu ulogu.

Energija, osobito električna, provlači se kroz sve ciljeve održivog razvoja, a pored toga i razvoj svake države i ekonomije. Rad IEC-a osigurava stručnu osnovu za čitav lanac energije i cjelokupnu opremu koja radi na električnu struju. Povećava sigurnost uređaja, radnika i stanovništva te energetske učinkovitost i otpornost i dugoročnu održivost infrastrukture.

IEC vodi četiri programa ocjene sukladnosti, kojima se ispituje i potvrđuje da proizvodi i usluge ispunjavaju IEC-ove norme. Programi obuhvaćaju električnu opremu i komponente (IECEE), opremu za upotrebu u eksplozivnim atmosferama (IECEx), ocjenu kvalitete elektroničkih komponentata (IECQ) i opremu za obnovljive izvore energije (IECRE).

U ovom izdanju ispitujemo kako IEC-ov normizacijski već pridonosi ostvarenju mnogih od ciljeva održivog razvoja.

Naprimjer, u obrazovanju (prirodne znanosti, matematika i jezici) i usavršavanju na radnom mjestu (kirurgija, reakcije kod nesreća velikih razmjera i održavanje elektrana) sve se više upotrebljava virtualna i uvećana stvarnost (VR/AR). U članku *Digital learning is redefining education* otkrivamo na koji način norme omogućuju interoperabilnost sustava programske podrške i strojne opreme, omogućujući nastavnicima i predavačima da nastavu prilagode potrebama i sklonostima učenika i šireći pristup obrazovanju (SDG 4: kvalitetno obrazovanje).

S obzirom da je zbog rasta stanovništva potrebno sve više električne energije, dobavljači energije povećavaju udio energije iz čistih, obnovljivih izvora. Promatramo neke od izazova i kako se certifikacijom solarnih fotonaponskih sustava prema IECRE-u ograničavaju rizici, potiču ulaganja i ulijeva povjerenje u svim segmentima industrije (SDG 7: Pristupačna energija iz čistih izvora).

Prošle godine, oluje i ekstremni vremenski uvjeti izazvali su kaos na mnogim kontinentima, ostavljajući urbana i ruralna područja bez struje i brojnih vitalnih usluga. U članku *Recovering from disasters*, saznat ćete kako IEC-ove norme pomažu da se ojača otpornost infrastrukture na katastrofe putem ugrađenih sigurnosnih mehanizama i procesa, naprimjer uključivanjem uvjeta vanjskog okruženja u zahtjeve projektiranja (SDG 13: zaštita klime).

(Izvor: <https://iecetech.org/issue/2019-02/Advancing-the-Sustainable-Development-Goals-through-standardization>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Roboti u borbi s požarom

Prema članku objavljenom u Washington Postu, robot Colossus pomagao je pariškim vatrogascima u gašenju požara na katedrali Notre Dame.

(Fotografija: Shark Robotics)

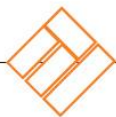
Kad su temperature u katedrali postale nepodnošljive, a požar se ubrzano širio, zapovjednik vatrogasne postrojbe zaključio je da je situacija preopasna za vatrogasce. Naredio im je da se povuku i pozvao u pomoć Colossusa.

Colossus, robot težak 500 kg sličan malom tenku, ušao je u katedralu i motoriziranim vodenim topovima počeo ispaljivati više od 2000 litara po minuti. Tako su temperature unutar katedrale pale i spašena su dva zvonika.

Prema tvrtki koja ga je izradila, Colossusom se može upravljati upravljačkom ručicom s udaljenosti od 300 metara. Otporan je na vodu i vatru i može se penjati stepenicama. Opremljen je kamerama, senzorima i ventilatorom za uklanjanje dima.

Upotreba robota za praćenje opasnih situacija i ulazak u područja koja se smatraju preopasnim za ljude nije novost. U kolovozu 2018. godine Zračna nacionalna garda države Kalifornije ([California Air National Guard](#)) upotrijebila je dronove za praćenje širenja požara u sjevernom dijelu države. Dronovi, opremljeni laserskim daljinomjerima, kamerama i infracrvenim senzorima poslali su vatrogascima snimke, na temelju kojih su oni utvrdili gdje su požari lokalizirani, odredili strategije obuzdavanja požara i proveli evakuacije.

Roboti su po prvi put upotrijebljeni za istraživanje ruševina nakon rušenja Svjetskog trgovinskog centra u New Yorku nakon terorističkih napada u rujnu 2001. Pomoću njih je ispitana šteta nakon nesreće u

nuklearnoj elektrani Fukushima Daiichi u Japanu 2011. godine i nakon potresa u Haitiju (2010.) i Nepal (2015.).

Brian Lattimer iz tvrtke koja se bavi sigurnosnom tehnikom *Jensen Hughes* kaže da će se roboti sve više opreмати umjetnom inteligencijom kako bi mogli raditi samostalnije. „Naposljedku ćemo imati suradničke timove robota – u zraku i na tlu – koji će usko surađivati s ljudima i smanjiti rizik za ljudske živote“, kaže.

IEC-ove norme

IEC izrađuje međunarodne norme za mnoge od tehnologija ugrađenih u robote, uključujući senzore, baterije i poluvodiče. Zajednički tehnički odbor IEC-a i ISO-a za informacijsku tehnologiju ([ISO/IEC JTC 1](#)) i nekoliko njegovih pododbora (SC) izrađuju međunarodne norme koje pridonose umjetnoj inteligenciji ([ISO/IEC JTC 1/SC 42](#)), internetu stvari ([ISO/IEC JTC 1/SC 41](#)) i računarstvu u oblaku ([ISO/IEC JTC 1/SC 38](#)).

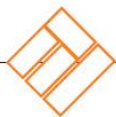
IEC izrađuje i međunarodne norme za velik dio strojnih komponenti robota i dronova. To uključuje motore ([IEC TC 2](#)), baterije ([SC 21A](#)), mikroelektromehaničke sustave ([SC 47F](#)) i audio, video i multimedijске sustave i opremu ([IEC TC 100](#)).

Odbor [IEC TC 31](#) izradio je potpuni niz međunarodnih normi koje obuhvaćaju sve posebne zahtjeve za električnu i neelektričnu opremu za eksplozivne atmosfere. Pored toga, [IECEX](#), IEC-ov sustav za certifikaciju prema normama za opremu za upotrebu u eksplozivnim atmosferama, pomaže da se osigura da električna i neelektrična oprema te ljudi koji rade na mjestima s eksplozivnim atmosferama, uživaju najvišu razinu sigurnosti.

Upoznajte Colossusa, robota od 500 kg koji je pomogao da se spase zvonici katedrale Notre Dame od požara. Pročitajte više: <https://bit.ly/2vAkI5j>

(Izvor: <https://blog.iec.ch/2019/05/robots-fighting-fire/>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Sveučilište koje podučava norme

Sveučilište China Jiliang University (CJLU) nalazi se u gradu Hangzhou u pokrajini Zhejiang u istočnoj Kini. Pogledom na bajkovito jezero i valovite brežuljke grad već više od tisuću godina nadahnjuje pjesnike i umjetnike.

Sveučilište China Jiliang University nalazi se u gradu Hangzhou u istočnoj Kini (foto: [CJLU](#))

Ime sveučilišta, Jiliang, dolazi od kineske riječi za mjeriteljstvo, znanost o mjerenju. CJLU ima 15.000 studenata na preddiplomskim i 1500 studenata na diplomskim studijima, koji proučavaju norme i ocjenjivanje sukladnosti.

CJLU nudi ukupno 52 preddiplomska studija, koji obuhvaćaju područja tehnike, prirodnih znanosti, upravljanja, prava, književnosti, ekonomije, medicine, agronomije i umjetnosti. Sveučilište ima trostruku misiju: „Mjeriteljstvo je kamen temeljac sveučilišta, norme njegov kodeks ponašanja, a kvaliteta cilj karijere.“

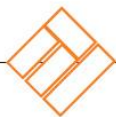
Drugim riječima, norme su od središnjeg značenja za etos sveučilišta. Profesor Song Mingshun, predsjednik CJLU-a, objašnjava da je obrazovanje o normama bitno jer norme i ocjenjivanje sukladnosti imaju ključnu ulogu u gospodarstvu, promičući interoperabilnost i globalnu konkurentnost.

„Koristi od obrazovanja o normizaciji temelje se na zahtjevima izvana, a ne na kampusu, osobito za industrijski, poljoprivredni i uslužni sektor“.

To sveučilište privlači mlade ljude jer norme i ocjenjivanje sukladnosti imaju važnu ulogu u inovacijama zato što prenose najbolju praksu i dokazana rješenja.

„Tradicionalna je ideja da najprije dokaze inovacije, a zatim norme. U nekim područjima, osobito u informatici, najprije dolaze norme, a zatim inovacije. Najprije nastaju norme, a zatim tvrtke provode istraživanje i inovacije kako bi proizvele proizvode u skladu s normama.“

Nastojanja sveučilišta CJLU da se razvije u izvrsnu obrazovnu i istraživačku ustanovu najviše razine ne bi bila moguća bez potpore kineske vlade. Studenti ostvaruju i prednosti bliskih odnosa CJLU-a s industrijom.

Profesor Song Mishung (sasvim lijevo) u IEC-u

„S obzirom da je moje sveučilište usmjereno — naprimjer podučava nadzor nad kvalitetom, normizaciju, mjeriteljstvo, inspekciju i karantenu — središnja i lokalna vlada financijski ga podupiru u kolegijima o normizaciji, uključujući sustave ocjenjivanja sukladnosti.

Neki naši studenti stažiraju u normizacijskim tijelima. Vlada potiče moje sveučilište da promiče obrazovanje o normizaciji.“

Profesor Song smatra da je obrazovanje o normizaciji nužno da bi se ispunile potrebe gospodarskog i društvenog razvoja, u Kini i u cijelom svijetu. Međunarodne norme i ocjenjivanje sukladnosti ne samo da proizvođačima otvaraju ogromna izvozna tržišta nego i iskorjenjuju proizvode loše kvalitete i jamče sigurnost.

(Izvor: <https://blog.iec.ch/2019/05/the-university-that-teaches-standards/>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

Želite napredak u zdravstvenoj skrbi? Izdanje ISOfocusa proučava teme zdravstvene skrbi

Dok Vas primaju u bolnicu, daju Vam terapiju ili ste na redovnoj kontroli - vjerojatno niste svjesni koliko je to povezano s ISO normama. U *ISOfocusu* pogledajte kako ISO norme mijenjaju zdravstvenu zaštitu nabolje.

Izdanje *ISOfocusa* za **ožujak/travanj 2019.** donosi novosti iz zdravstva i bitan je izvor informacija o djelatnosti zdravstvene skrbi. S težištem na povećanju kvalitete, djelotvornosti u troškovne učinkovitosti, nesumnjivo govori o najakutnijem pitanju našeg vremena.

„Trebamo prevladati naša neslaganja kako bismo donijeli odluke kojima se poboljšava i podupire zdravstvena skrb širom svijeta ... za sadašnje i buduće generacije,” rekao je u uvodnom izlaganju Alexey V. Abramov, ravnatelj Savezne agencije za tehničke propise i mjeriteljstvo Ruske Federacije.

„Norme su uvijek imale važnu ulogu u zdravstvenoj skrbi, a s godinama se njihovo područje primjene širi na područja medicinskih usluga, medicinske opreme i sustave upravljanja“, primjećuje. „Trenutno ISO-ov portfelj sadrži 1.400 normi za područje zdravstva koje osiguravaju da pojedinci i zajednice imaju kvalitetnu skrb kakvu zaslužuju. One osiguravaju smjernice koje olakšavaju usporedbu zdravstvenih usluga, razmjenu informacija, objedinjavanje podataka i zaštitu privatnosti pacijenata.“

U najnovijem izdanju *ISOfocusa* saznat ćete o stalnom tehnološkom razvoju u zdravstvenoj skrbi koji je spasio nebrojene živote i unaprijedio kvalitetu života – od sigurnih igala i injekcija do upravljanja rizicima i medicinske evidencije.

Ističemo kako su ISO norme promijenile iskustva pacijenata i njihovih obitelji te njihov velik učinak na medicinske postupke i praksu zdravstvenih radnika. Donosimo priče vođa mnijenja u zdravstvenom sektoru i vrhunskih znanstvenika, aktivista i normizacijskih stručnjaka.

Pored toga, u **rubrici s intervjuima** ističu se naši globalni zdravstveni izazovi i otkriva kako se surađuje sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom – u kontekstu globalnih ciljeva Ujedinjenih naroda za 2030. - u okviru svjetskog strateškog plana za osiguravanje zdravlja i dobrobiti čitavog čovječanstva.

Saznajte sve to i još mnogo toga u izdanju *ISOfocusa*!

(Izvor: Elizabeth Gasiorowski-Denis, 11. ožujka 2019.; <https://www.iso.org/news/ref2374.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

ISO norme podupiru zdravlje za sve

Najmanje polovica svjetskog stanovništva još uvijek nema pristup potpunoj zdravstvenoj skrbi. Pored toga, to u velikoj mjeri ovisi o tome gdje u svijetu živite. Mnoge obitelji prisiljene su birati između zdravstvene skrbi i ostalih životnih potreba kao što su hrana i smještaj. Ne iznenađuje što je tema ovogodišnjeg Svjetskog dana zdravlja Univerzalna zdravstvena zaštita (Universal Health Coverage, UHC) – bez razlike.

Zdravstvena skrb temeljno je ljudsko pravo, i jedno od onih koje ISO ne uzima olako. S 14 tehničkih odbora posvećenih području zdravlja i dobrobiti, norme u tom području omogućuju zdravstvenim sustavima usporedbu zdravstvenih usluga, razmjenu informacija, objedinjavanje podataka i zaštitu privatnosti pacijenata.

Ostvarenje zdravstvene skrbi za sve znači uključivanje dionika iz svih sektora. To uključuje pacijente, liječnike i medicinske sestre, proizvođače, znanstvenike, kreatore politike itd. Zdravstvena skrb tiče se života svih nas. Brojne su koristi od sustava koji funkcionira za sve: zdrava djeca mogu ići u školu i učiti, a zdravi odrasli ljudi raditi i zarađivati. To dugoročno dovodi do veće ekonomske stabilnosti.

No, izgradnja sustava zdravstvene skrbi koji funkcionira nije lak zadatak. Svi se trebaju udružiti i dati sve od sebe, a međunarodna je normizacija pravo mjesto za udruživanje svih dionika i stvaranje zajedničkih rješenja koja daju velike rezultate. „Norme rođene međunarodnim konsenzusom trebale bi postati stožer globalne regulative u zdravstvenoj skrbi“, kaže Alexey V. Abramov, ravnatelj Savezne agencije za tehničke propise i mjeriteljstvo Ruske Federacije. Dodaje: „Trebamo prevladati naša neslaganja kako bismo donijeli odluke kojima se poboljšava i podupire zdravstvena skrb širom svijeta ... za sadašnje i buduće generacije“.

ISO-ovi tehnički odbori naporno rade na izradi normi koje štite zdravlje i sigurnost pacijenata širom svijeta. Naprimjer, tehnički odbor [ISO/TC 210](#), *Quality management and corresponding general aspects for medical devices*, izradio je 31 normu za upravljanje kvalitetom medicinskih proizvoda, pomažući da se osigura njihov siguran dizajn i svojstva. Odbor [ISO/TC 215](#), *Health informatics*, izrađuje norme koje omogućuju slobodan protok podataka među sustavima. Takva interoperabilnost imat će dugotrajne učinke na način prijenosa podataka o pacijentima iz sustava u sustav.

S više od 1.400 normi za područje zdravstva, normizacija ima veliku ulogu u potpori Cilju održivog razvoja Ujedinjenih naroda br. 3 ([SDG 3](#)), koji je usmjeren na osiguranje zdravlja i dobrobiti za sve. Za univerzalnu zdravstvenu skrb bitna je skrb kojoj je u središtu pacijent, što znači da ljudi imaju pravovremeni pristup kvalitetnim zdravstvenim uslugama bez obzira na mjesto gdje žive i bez financijskih teškoća.

(Izvor: Chaterine Infante, 5. travnja 2019.; <https://www.iso.org/news/ref2382.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

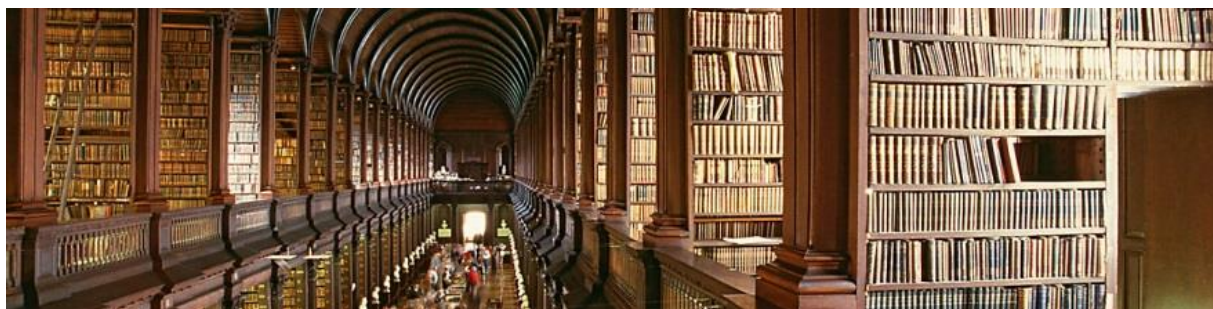

Kvaliteta nacionalnih knjižnica u novoj ISO normi

Nacionalne knjižnice nevjerojatni su resursi, vrijedna imovina zajednice i riznica znanja. Što ih čini tako nevjerojatnim? Nova ISO norma pomaže da se to otkrije putem kombinacije pokazatelja uspješnosti i posebnih metoda procjene utjecaja.

Nacionalne knjižnice, bez obzira izgledaju li kao plesna dvorana ili kao svemirski brod, spremište su dokumenata o čitavoj povijesti jedne zemlje. One sadrže brojna rijetka, vrijedna djela od velike važnosti za kulturu: drugim riječima, vrijednu nacionalnu imovinu. Neke od tih nacionalnih knjižnica stare su stoljećima i predstavljaju i turističku atrakciju. No, svima je zajedničko što žele pružati kvalitetnu uslugu.

Norma [ISO 21248:2019](#), *Information and documentation – Quality assessment for national libraries*, daje 34 pokazatelja uspješnosti za procjenu kvalitete usluga nacionalnih knjižnica. Normom se nastoji obuhvatiti čitav spektar poslova nacionalnih knjižnica, od nacionalne zbirke i nacionalne bibliografije do kulturnih priredbi i obrazovnih usluga.

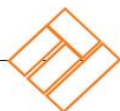
U normi se osim toga utvrđuju i opisuju metode za procjenu utjecaja nacionalnih knjižnica. Nacionalne knjižnice utječu na posjetitelje na više načina nego javne ili sveučilišne knjižnice: njihov utjecaj odnosi se prije svega na sve institucije i široku javnost. U normi se utvrđuju najvažnije skupine korisnika, kao što su znanstvenici, nastavnici, učenici, knjižnice, izdavači i javna uprava. Za te i druge skupine korisnika dani su upitnici za procjenu utjecaja knjižnice.

Dr. Roswitha Poll, voditeljica ISO-ove stručne skupine koja je izradila normu, kaže: „Nacionalne knjižnice imaju važnu ulogu za osiguranje stalnog pristupa znanju i kulturi prošlosti. Njihovi su zadaci i usluge drukčiji nego kod drugih knjižnica. ISO 21248 pomoći će im da unaprijede i promiču svoju misiju javne službe.”

Normu ISO 21248:2019 izradio je tehnički odbor ISO/TC 46, *Information and documentation*, [pododbor SC 8](#), *Quality – Statistics and performance evaluation*, čije tajništvo vodi [KATS](#), član ISO-a iz Republike Koreje. Može se nabaviti kod nacionalnog [člana ISO-a](#) ili putem mrežne trgovine [ISO Store](#).

(Izvor: Elizabeth Gasiorowski-Denis, 9. Travnja 2019.; <https://www.iso.org/news/ref2383.html>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

15. godišnja skupština CEN-a i CENELEC-a

Godišnja skupština CEN-a i CENELEC-a održava se ove godine u Bukureštu. Srdačno zahvaljujemo ASRO-u, našem članu iz Rumunjske, što nam je ljubazno ponudio da bude domaćin našeg godišnjeg skupa u lipnju.

Opća skupština CEN-a i Opća skupština CENELEC-a strogo su protokolarnе. **Zajednička sjednica** Općih skupština CEN-a i CENELEC-a bit će prilika za izvještavanje i raspravu o ključnim strateškim, političkim i stručnim pitanjima povezanim s europskom normizacijom.

Završna poticajna debata održat će se na temu **‘Internetska sigurnost i normizacija’**. Digitalna transformacija naše industrije, naših organizacija i naših života nudi brojke prilike i koristi, ali veća međusobna internetska povezanost povećava rizik sofisticiranih internetskih opasnosti i napada. Iz toga razloga EU treba izdržljivije i djelotvornije strukture kako bi se osigurala otpornost i sposobnost reakcije na internetske napade. Internetska sigurnost sve je važnija za sve sektore djelatnosti. Sigurnost informacijskih i komunikacijskih sustava područje je sve većeg interesa javne uprave, privatnih tvrtki i potrošača. Taj pomak otvara brojne prilike, ali i donosi opasnosti za operativnu sigurnost, izdržljivost i otpornost.

U tom kontekstu, ‘zakonom o kibernetičkoj sigurnosti’ EU-a želi se, između ostalog, uspostaviti zajednički europski okvir za certifikaciju internetske sigurnosti za ICT proizvode, sustave i usluge. Normizacija će imati važnu ulogu u tom novom okviru koji će se definirati zakonom o kibernetičkoj sigurnosti.

Sudjelovanje: na Općim skupštinama CEN-a i CENELEC-a samo uz poziv

Dok ste u Bukureštu, ne propustite **opću konferenciju o europskoj normizaciji ‘Standards Advance and Deepen the Single Market’** (‘norme unaprjeđuju i produbljuju jedinstveno tržište’), koju organiziraju rumunjsko Ministarstvo gospodarstva i ASRO, nacionalno normizacijsko tijelo Rumunjske, povodom rumunjskog predsjedanja Vijećem Europske unije, a održava se 7. lipnja u Palači parlamenta. Konferencija će obilježiti službeni završetak ‘Zajedničke inicijative za normizaciju’ (JIS) i iznijeti njezine glavne rezultate.

Sudjelovanje: besplatno, ali obavezna je registracija i akreditacija.

(Izvor: <https://www.cen.eu/news/events/Pages/EV-2019-026.aspx>; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

Nova CEN-ova norma – EN 16860:2019 čini željeznički teretni prijevoz sigurnijim

Željeznica ima mnogo prednosti u prijevozu tereta, npr. pouzdanost, brzinu i troškovnu učinkovitost. Pridonosi i smanjenju onečišćenja i zagušenosti, a time i čistoći, održivosti i neškodljivosti našeg gospodarstva za okoliš. Naprimjer, istraživanja pokazuju da svaki teretni vlak znači svake godine 76 kamiona manje na cestama, a time i 1,6 milijardi kilometara teških teretnih vozila manje. Nadalje, procjenjuje se da jedna tona tereta prevezenog teretnim vlakom onečišćuje okoliš u prosjeku 80% manje nego tona terena koja se prevozi cestom.

Pozitivan utjecaj željezničkog teretnog prijevoza naveo je posljednjih godina [Europsku komisiju](#) da promiče prijelaz teretnog prometa s ceste na željeznicu.

Kako bi se povećale koristi od željezničkog prometa, CEN putem tehničkog odbora [TC 256 - Railway applications](#) – čije tajništvo vodi [DIN](#), nacionalno normizacijsko tijelo Njemačke – radi na izradi normi koje se bave boljim funkcioniranjem i učinkovitošću željeznica. Jedna je od novijih normi u tom nizu 'EN 16860:2019 [Railway applications — Requirements and general principles for securing payload in rail freight transport](#)' (Željeznički sustav -- Zahtjevi i opća načela za osiguravanje korisnog tereta u željezničkom teretnom prijevozu), koja je usmjerena na osiguranje najsigurnijih uvjeta prijevoza tereta.

Konkretno, EN 16860 utvrđuje minimalne zahtjeve za osiguranje korisnog tereta radi sigurnog rada teretnih vagona u vlakovima koji voze brzinom do 120 km/h.

Zahtjevi koje norma utvrđuje služe kao temelj za projektiranje i primjenu metoda osiguravanja tereta.

Cilj je norme sigurnost u prijevozu tereta željeznicom jer nedovoljno vezanje robe u vagonu može dovesti do pomicanja tereta i destabilizacije vagona, što pak može uzrokovati iskakanje vlaka iz tračnica.

Europske norme usmjerene su na bolje povezivanje Europe, osiguravajući da se roba prevozi što sigurnije, brže i održivije.

Ako želite saznati više CEN-ovim aktivnostima u području željezničkog prijevoza, pročitajte poseban prilog na našoj [mrežnoj stranici](#).

(Izvor: <https://www.cen.eu/news/brief-news/Pages/NEWS-2019-020.aspx>; priredio: V.Jaram; prijevod: T. Majić)

Nova CENELEC-ova norma: pomoć u utvrđivanju potrošnje struje kod računalnih monitora

Nedavno prihvaćena norma [EN IEC 62087-7:2019 'Audio, video, and related equipment - Methods of measurement for power consumption - Part 7: Computer monitors'](#) (Audio, video i pripadajuća oprema -- Metode mjerenja potrošnje energije -- 7. dio: Računalni monitori) utvrđuje kako odrediti koliko energije troše računalni monitori. To je najnoviji dio niza normi EN IEC 62087, koji se bavi potrošnjom energije audio, video i pripadajuće opreme.

7. dio niza obuhvaća računalne monitore povezane digitalnim ulazima kao što su DisplayPort, HDMI i DVI, ili analognim VGA ulazom. Metode ispitivanja opisane u ovom dokumentu mogu se primijeniti na

monitore svih veličina. U normi je računalni monitor definiran kao uređaj za prikaz koji ne uključuje TV tuner i namjena mu je prikaz videosignala s računala. Te videosignale proizvode programi u računalu, a mogu se sastojati od statičkih i pokretnih slika. Stoga se u ovoj normi utvrđuju postupci ispitivanja pomoću statičkih obrazaca, dinamičkog videa i mrežnog videa. Definirani su i različiti modusi rada od značaja za mjerenje potrošnje energije.

Norma EN IEC 62087:7 ne primjenjuje se na računalne monitore spojene na mrežu ili bežično. Računalni monitori sa zaslonom

osjetljivim na dodir spadaju u njezino područje primjene, ali samo oni koji se napajaju iz elektroenergetske mreže, a ne baterijom.

Zajedno s ostalim dijelovima niza EN IEC 62087, na ovu novu međunarodnu normu vjerojatno će upućivati buduća [harmonizirana norma \(hEN\)](#) koja će biti izrađena radi pretpostavke o sukladnosti s novim uredbama o ekološkom dizajnu odnosno označavanju energetske učinkovitosti, koje će zamijeniti trenutno važeću Uredbu EZ 642/2009 i Uredbu (EU) 1062/2010 ekološkom dizajnu odnosno označavanju energetske učinkovitosti televizora i stupiti na snagu 2021. godine. S obzirom da se nove uredbe neće primjenjivati samo na televizore nego i na druge monitore, bilo je bitno utvrditi metode ispitivanja koje su primjenjive i na televizore i na računalne monitore: EN IEC 62087-7:2019 premošćuje tu prazninu.

Normu EN IEC 62087 prihvatio je odbor CLC/TC 100X '[Audio, video and multimedia systems and equipment and related sub-systems](#)', čije tajništvo vodi [CEB-BEC](#), belgijski elektrotehnički odbor.

(Izvor: https://www.cenelec.eu/pls/apex/f?p=WEB:NEWSBODY:::NO::P300_NEWS_ID:342; priredio: V.Jaram; prijevod:Majić)

